gis Pontificiæ quilibet fidelis in quolibet loco sortitur forum. *Ad* 3. Usus iste difficulter probari potest: nam Itali transeuntibus Germanis non facile in quadragesima dant ova, & lacticinia: imo expertus sui cauponibus fub pœna excommunicationis prohibitum fuisse, ne peregrinis illo tempore darent ova: quæ prohibitio potissimum videtur procedere de illis, qui in patria sua consueverunt uti ovis, & lacticiniis; cum alii non facile sint petiuri ejusmodi cibos a carne derivatos. Ignorantia tamen, & bona fides plerosque Germanos contrafacientes excusat a peccato. *Ad* 4. Fictio ista pro præsenti casu nullo jure expressa est, & conf. a privatis introduci non debet ob similitudinem beneficiati, qui ex causa absens, habetur pro præsenti in suo beneficio. Multas quidem fictiones in utroque jure reperimus, quod absens quoad ea, quæ geruntur, vel gesta sunt in patria, habeatur pro præsente in eadem; sed quod lex, vel consuetudo territorialis trahatur ad aliud territorium non facile in jure reperietur. Sic consuetudo, alicubi vigens, legendi libros prohibitos non suffragatur Germano illos legenti in Italia. His non obstantibus, si Sedes Apostolica non prohibet, judico oppositam sententiam, secluso scandalo in praxi tutam esse, præsertim in casu arduo; ut si Germanus comedere nequeat cibos oleo confectos, vel sine ovis, & lacticiniis difficulter iter suum peragere possit. Cetera de jejunio vide in juribus supra citatis, & passim in Auctoribus.

TITULUS XLVII.

De Purificatione post partum.

Lex Divina circa purificationem puerperæ habetur in *Levit. c.* 12. & in decreto *dist.* 5. *per totum*. Sed lex ista, utpote cæremonialis, hodie non obligat mulieres, præsertim quoad determinationem dierum, *cap. un. h. t.*

1. Q. I. *An hodie licite observetur lex purificationis?* ℟. Affirmative: nam licet cæremoniæ typicæ veteris testamenti mortuæ sint, & simul mortiferæ, ut eas observare sit peccatum, uti est circumcisio, agnus paschalis &c. attamen cæremoniæ religiosæ pure ob decentiam introductæ non sunt mortiferæ, sed honeste servari possunt; cujusmodi etiam est purificatio mulieris post partum.

2. Q. II. *An purificatio post partum spectet ad proprium Parochum privative?* ℟. Affirmative: ut sæpius declaravit S. Congr. Conc. teste Pignatell. nam benedictio ista post partum est quoddam accessorium baptismi: sitque cum super pelliceo, & stola, & cum oblatione candelæ: cujusmodi actus, & oblationes de jure communi spectant ad Parochos, non vero ad Regulares; nisi consuetudo aliud habeat, sicut Bononiæ, & in quibusdam majoribus civitatibus. Nec obstat, quod benedictio ista fiat ex pura devotione: nam plures actus, qui ex devotione fiunt, privative spectant ad proprium Parochum, ut benedictio nuptiarum, domorum, ovorum &c.

Sac. Rituum Cong., approbante Clem. XI. 12. *Jan.* 1704., *ad dubium VI. loco sibi propositum inter alia ab eadem resolvenda*. An benedictiones mulierum post partum, Fontis baptismalis, ignis, seminis, ovorum, & similium sint de juribus mere Parochialibus, respondendum esse censuit. Ad VI. negative: sed benedictiones mulierum, & fontis baptismalis fieri debere a Parochis.

Nota. *Benedictionem hujusmodi, non esse quidem de juribus Parochialibus; sed annumerandam esse inter functiones Parochiales, quæ tamen non spectant privative ad Parochum, ut probat Benedict. XIV. Institut. Ecclesiast.* 105.

TITULUS XLVIII.

De Ecclesiis ædificandis, & reparandis.

Agitur de hac materia sparsim in *dist.* 1. *de consecr.* in Trid. *S.* 21. *c.* 7. *de refor.*

1. Q. I. *Quid requiratur ad ædificationem novæ Ecclesiæ?* ℟. 1. Consensus Superioris Ecclesiastici: & quidem Papæ in loco exempto; Episcopi vero in loco non exempto; etsi exempti in eo loco ædificare velint, *c.* 4. *v. inhibemus de privil. in* 6. alioquin ædificatum acquiritur Episcopo, *c.* 14. *de privil.* Non obstant *Can.* 33. *&* 35. *de consecr. d.* 1. nam procedunt de oratoriis privatis. In dubio præsumitur consensus Episcopi, qui tacitus sufficit, dum is sciens ædificari Ecclesiam, non contradicit. Porro si Episcopus sine justa causa deneget consensum, a majori Superiore compelli potest ad eum præstandum; nisi Papa per se illum supplere velit, cum Episcopus tali modo non satisfaciat officio suo. Justa autem causa denegandi consensum est, v. g. defectus dotis necessariæ *Can.* 9. *de consecr. d.* 1. si ædificatio fiat in præjudicium aliarum Ecclesiarum, maxime Parochialis *Can.* 44. *quicumque* 16. *q.* 1. vel quæsitus causa *Can.* 10. *de consecr. d.* 1. sola vero diminutio concursus non attenditur, & ex hac causa agentes Parochi nihil agunt, Monacell. Matthæucc. & alii. 2. Requiritur dos competens, de qua in *seq. q.*

Licet Regulares ex antiquo jure cap. Auctoritate 27. *de Constit. possent de licentia Episcopi Missæ Sacrificium celebrare in privato oratorio sito in eorum domibus ruralibus destinatis pro animi recreatione, vel pro cultura agrorum, post Trident, tamen ibidem celebrare nequeunt absque peculiari indulto. Sed Apostol. ex Decreto Cong. Conc.* 1. *Mart.* 1687. *relato a Card. Petra tom.* 2. *comment. ad Const.* 8. *Honorii III. sect. un. n.* 51. *& seqq.*

2. Q. II. *An intra fines Ecclesiæ Parochialis erigi possit alia Ecclesia Parochialis?* ℟. I. Affirmative; dummodo adsit justa causa, & sufficiens numerus Parochianorum, scil. 10. familiæ, *c.* 2. *& fin. h. t.* Justa autem causa est difficilis accessus ad Ecclesiam Parochialem, pro recipiendis Sacramentis, & audiendis divinis; ut si magna sit distantia, via præsertim in hyeme impracticabilis, flumen medium, quod pontem non patitur, multæ familiæ extra mœnia civitatis, multitudo leprosorum &c. sola autem multitudo Parochianorum plerumque non sufficit, quia his aliter provideri potest per additionem coadjutoris, ut respondit S. Congr. conformiter Trid. *S.* 21, *c.* 4. *de refor.*

3. ℟. II. Licet ob causam justam, & publicam nova Ecclesia Parochialis erigi possit, etiam invito priori rectore, & patrono *c.* 3. *h. t.* tamen regulariter requiritur consensus matricis Ecclesiæ, & patroni, *ibid. & Can.* 9. *de cons. d.* 1. ita ut competens honor ei servetur, v. g. ut Ecclesia nova annuam pensionem præstet matrici, vel ei relinquat sepulturam &c. Quod totum relinquitur arbitrio Episcopi cum consensu capituli; nisi Ecclesia sit exempta, quo casu non est necessarius consensus capituli, Trid. *S.* 21. *cap.* 4. *de reform.*

4. ℟. III. Jus patronatus novæ Ecclesiæ ei acquiritur, qui illam fundavit, vel ædificavit, vel dotavit: adeoque si matrix Ecclesia hæc tria, vel unum ex illis præstitit, præsentatio pertinebit ad rectorem matricis Ecclesiæ, *c.* 3. *h. t.* Quod si alius dotare nolit, tunc dos ex redditibus matricis Ecclesiæ per Episcopum assignanda erit: tum ex subsidio Parochianorum, & domini territorialis, Trid. *l. c.* his deficientibus, succurret Episcopus ex redditibus suæ mensæ *c. fin. h.t.* secus rector more Apostolico vivet ex labore manuum suarum *Can.* 3. *d* 91.

5. ℟. VI. Initio ædificandæ Ecclesiæ Episcopus per se, vel per alium Domini Crucem figit, atrium designat, lapidem primarium ponit, *c.* 5. *de consecr. d.* 1. & ex recepto usu jubet Ecclesiam erigi in formam navis oblongam, ita ut altare summum respiciat orientem versus, quod hodie non servatur, sed potius ratio habetur commoditatis loci, & fabricæ.

6. Q. III. *Quid juris circa reparationem Ecclesiæ?* ℟. 1. De jure communi Ecclesia reparanda est ex propriis redditibus ad fabricam deputatis, *Can.* 10. *decernimus* 10. *q.* 1. *& Can.* 1. *cum seqq.* 10. *q.* 3. Quodsi Ecclesia tales redditus non habeat, tunc ad illius reparationem concurrere debent beneficiati, patroni, & quicumque alii aliquos proventus ab Ecclesia habentes: tum Parochiani; & tandem si Ecclesiæ lapsæ succurri nequeat, jura illius transferenda sunt in vicinam Ecclesiam, cum facultate Ecclesias dirutas in profanos usus, non sordidos, erecta tamen ibi Cruce, convertendi: ita de jure novo Trid. *S.* 21. *c.* 7. *de refor.*

Si

Si vero patronus ab Ecclesia nihil percipiat, attento jure comm. non tenetur speciali titulo ad ejus reparationem, ne beneficium sit ei onerosum. Nec obstat, *cit. Trid.* quia loquitur de patronis aliquos fructus ab Ecclesia percipientibus. Huic juri comm. prævalet consuetudo, & pacta specialia, quæ circa reparationem Ecclesiæ observanda erunt, ita ut patronus, talis consuetudo sit, teneatur illam reparare; etsi ab ea nullos fructus percipiat.

7. ℟. 2. In decimatoribus servatur ordo, ut pro reparanda Ecclesia deputentur decimæ novalium; tum illæ, quæ ultimo loco ab Ecclesia avulsæ sunt: tandem deveniur ad decimas laicales, si cum tali onere sunt translatæ: alioquin decimatores laici, præsertim si decimas titulo oneroso obtinuerunt, regulariter non tenentur ad reparationem Ecclesiæ; cum decimæ istæ, ita separatæ vim habeant patrimonii profani. Ipsi vero Parochiani, in casu, quo vocantur ad reparationem Ecclesiæ, contribuere debent secundum proportionem facultatum, sicut ad alia opera publica, licet usus sit communis diviti, & pauperi, v. g. in foro, platea &c. *l.* 12. *de operib. publ.*

8. ℟. 3. Ad reparationem Ecclesiæ cathedralis, seclusa consuetudine, tenetur solus Episcopus ex quarta fuorum redditurum, *Can.* 27. *quatuor* 12. *q.* 2. tum compellendi sunt Canonici, & alii beneficiati: vel Episcopus cum capitulo reservare potest fructus vacantium beneficiorum. Hæc omnia proportionaliter servandam sunt in necessaria ampliatione Ecclesiæ, dum ista populum capere nequit.

TITULUS XLIX.

De Immunitate Ecclesiarum, Cœmeterii, & rerum ad eas pertinentium.

Agitur de his in Sexto, Clementinis, & Extrav. comm. *h. t.* in Decreto *Can.* 5. *& seqq. d.* 87. *& d.* 97. *& Can.* 7. *cum seqq.* 2. *q.* 1. *&* 17. *q.* 4. *&* 23. *q.* 8. in Trid. *sess.* 22. *in decreto: quanta & sess.* 25. *c.* 20. *de ref.* in Codice justin. *l.* 1. *tit.* 2. *&* 12. 25. Item *tit. ff. & C. de relig. & per arg. ex tit. ff. de vacat. muner. & de jure immunit. in libr.* 50. & in Codice *lib.* 10. *tit.* 40. *& seqq. Nov.* 17. *c.* 7.

1. *Nota* 1. In omni republica dari *munera, & honores: munus* est officium privati hominis sine gradu dignitatis, ex quo commodum in rempubl. dimanat; ac proinde in omni munere continetur onus. *l.* 14. §. 1. *& seqq. ff. de munerib. l.* 239. §. 3. *ff. de V. S. Honor.* est administratio Reipubl. cum dignitatis gradu, sive cum sumptu, sive sine erogatione contingens, *cit. l.* 14. *pr.* Sunt autem *munera*, seu *onera* triplicia: *Personalia*, quæ personis subditis imponuntur sine ullo respectu ad bona eorum, ut tutela, cura, procuratio annonæ, capitatio &c. *Patrimonialia*, seu *Realia*, quæ imponuntur intuitu bonorum, seu rerum, non attenta personæ qualitate. *Mixta*, quæ partim personis, partim rebus imponuntur, ut ire ad bellum propriis sumptibus. Divisio ista habetur *l. fin. ff. de munerib.* ubi pluta de his legi possunt.

2. *Nota* 2. Immunitatem esse contrariam muneri; & definiti, quod sit exemptio a munere, seu onere, quo reliqua communitatis membra gravantur. Et quamvis nonnulli immunitatem a privilegio distinguant per hoc, quod immunitas competat universitati personarum, rerum, vel locorum; privilegium vero uni, vel alteri personæ, hæc tamen differentia non habet fundamentum in jure; cum etiam particulari personæ immunitas concedi possit *t. fin.* §. 29. *ff. de munerib.* Melior videtur illa differentia, quod privilegium latius pateat, & in quacumque materia juris concedi possit; immunitas vero coarctetur ad libertatem, seu exemptionem a communibus muneribus; atque ita sit species privilegii. Porro in jure Can. immunitas Ecclesiastica est jus singulare, quo personæ, loca, & res, seu patrimonia Ecclesiastica eximuntur a communibus oneribus, seu muneribus: ac proinde est triplex: *Personis*, quæ personis Ecclesiasticis: *Localis*, quæ Ecclesiis, & locis sacris: & *Patrimonialis*, seu *Realis*, quæ patrimonio, seu bonis Ecclesiarum, ac Clericorum conceditur.

§. I.

De Immunitate Ecclesiastica personali, & reali.

3. Q. I. *In quibus consistat immunitas personalis Clericorum?* ℟. In seqq. 1. in privilegio fori, & exemptione ab obligatione legum civilium, ut suis locis dictum. 2. In privilegio Canonis, de quo *lib.* 5. *tit. de sentent. excom.* 3. In exemptione a muneribus personalibus, & de hac in præsenti. Unde ℟. 2. Clerici immunes sunt: 1. A muneribus *sordidis*, statum Clericalem dedecentibus, ut purgare stabula: item a muneribus *honorificis*, ut regere civitatem; & *indifferentibus*, ut agere tutorem, curatorem, nisi sponte ob causam rationabilem ea suscipere vellent, *l.* 1. 2. *& seqq. l.* 50. *C. de Episc. & Cler.* ne scil. per talia munera a suis spiritualibus officiis, & meditationibus avocentur. 2. A tributis personalibus, uti est capitatio, vectigalibus, teloniis, aliisque exactionibus; uti etiam ab angariis, & parangariis, seu operis publicis, & servitiis, quæ ob aliquam necessitatem imponuntur, *l.* 1. 2. *auth. item nulla C. de Episc. & Cler.* ubi fusius ista legi possunt, *c.* 4. *h. t. c.* 1. *eod. in* 6.

4. Q. II. *An, & quæ res Ecclesiasticæ gaudeant immunitate reali, seu patrimoniali?* ℟. 1. Loca sacra, ut Ecclesiæ, cœmeteria: item vasa sacra, & aliæ res ad cultum divinum destinatæ, gaudent immunitate ab omni seculari onere, cum sint extra commercium humanum *l.* 1. *pr. ff. de divis. rer.* nullumque habeant usum pretio æstimabilem.

5. ℟. 2. Bona dotalia, seu patrimonialia Ecclesiarum, si libera ad Ecclesias pervenerunt, immunia sunt ab omnibus operibus, & tributis laicalibus *c.* 1. *de censib. c.* 4. *h. t.* ita ut nova onera eis imponi nequeant, cum subtracta sint jurisdictioni principis secularis, *c.* 1. *h. t. in* 6. *Auth. item nulla C. de Episc. & Cler.* At si gravata erant oneribus antiquis realibus ex causa dominii, aut pacti impositis, & ita pervenerunt ad Ecclesiam, hæc non est immunis ab iisis oneribus, quia res cum suo onere transit, *c.* 5. *de pignorib.* secus si onera imposita erant ex vi jurisdictionis tantum: tunc enim, sicut res eximitur a jurisdictione laicali, ita quoque ab oneribus jurisdiction. *c.* 1. *h. t. in* 6. Neque per hoc fit injuria principi, quia nemo tenetur bona sua relinquere sub jurisdictione principis, sed libere potest de iis disponere, donando ea Ecclesiis, & piis causis. His non obstant *Can.* 27. *si tributum* 11. *qu.* 1. *Can.* 22. *tributum* 23. *q.* 2. nam procedunt vel de antiquis oneribus realibus, vel de tributis dandis ex consensu Episcoporum pro necessitatis casu, pace, & quiete, sicut etiam nunc ex licentia Papæ Clerici, & Religiosi tributa pendunt August. Imperatori. Justa autem civilia, si quid contrarium statuunt, non curantur, uti *l.* 5. *C. de SS. Eccles. l.* 3. *C. de Episcop. & Cler. &c.* Si autem princeps bona aliqua infeudavit Ecclesiæ cum certis oneribus, aut tributis, ista utique præstanda erunt, cum feuda cum his oneribus acceptata sint ab Ecclesiis. Eadem doctrina proportionaliter applicanda decimis, & prædiis Ecclesiasticis, ex quibus ministri aluntur, *c.* 10 *de Const. c.* 46. *de sent. excom. c. fin. h. t. in* 6. Trid. *sess.* 25. *c.* 20. *de refor. Auth. item nulla C. de Episc. & Cler.*

6. Q. III. *An bona patrimonialia Clericorum gaudeant immunitate reali?* ℟. Affirmative *c.* 4. *h. tit. Clem. un. eod.* & Const. Urbani VIII. incip. *Romanus* 23. *Sept.* 1641. & sæpe decidit S. Congr. patrimonium Clerici esse exemptum instar bonorum Ecclesiasticorum ut patet ex Tricariensi, 14. *Nov.* 1603. *Ratio* est, quia res sequuntur conditionem personæ, *& quæ religiosi adhærent, religiosa sunt l.* 43. *ff. de R. V.* ergo sicut Clerici quoad suas personas sunt immunes ab oneribus personalibus, ita quoque quoad res suas ab oneribus, & tributis realibus; secus saltem indirecte ratione rerum subderentur potestati, & jurisdictioni seculari. Neque hic audienda est glossa marginalis in *c.* 4. *de censib. in* 6. ubi excipit *res patrimoniales*, nam exceptio ista violenta est, & repugnat universalitati textus *d. c.* aliorumque jurium mox citatorum: tum quia tributa realia imponuntur vi jurisdictionis, & præstantur in signum subjectionis, *c.* 2. *de censib. ex Rom.* 13. *v.* 6. *Subditi estote, ideo enim tributa præstatis*, sed Clerici

non sunt subditi jurisdictioni laicæ, ergo non tenentur præstare tributa ex rebus suis. At tributa antiqua realia jure dominii particularis imposita, v.g. vi contractus emphyteutici, feudalis, censualis, & hujusmodi, omnino a Clericis solvenda sunt, quia res cum onere suo transit. Non tamen tributa antiqua vi jurisdictionis a principe olim imposita, cum res exempta a jurisdictione, in consequentiam etiam eximatur a tributis, ratione jurisdictionis impositis, ut supra dixi ex *c. 1. h. t. in 6.* Oppositum non improbabiliter insinuat Engl a *n. 26.* existimans, Clericos non videri exemptos ab illis tributis antiquis, ordinaria lege ab antiquo cuique fundo impositis ad sustentationem principis. Vide Laym. *lib. 4. tr. 9. c. 6.*

7. R. 2. In casu necessitatis communis privatæ, quæ privatum singulorum commodum respicit, tenentur Clerici pro rata concurrere, ut sæpius respondit S. Congr. Immun.: nam talia tributa non exiguntur via jurisdictionis, sed via æquitatis naturalis, ut qui sentit commodum, etiam sentiat onus. Quod si autem Clerici nollent contribuere, non per laicum, sed per Superiorem Ecclesiasticum cogendi sunt. Casus hujusmodi necessitatis esse possunt, v. g. munitio ripæ contra vim fluminis, fossa eruenda pro recipiendis aquis tempore exundationum, cisterna fabricanda pro aqua communi, maxime si necessaria sit ad incendia arcenda, via lapidibus sternenda ante singulorum domos &c. At contra in casu necessitatis publicæ, quæ principaliter respicit commoda totius reipublicæ, Clerici regulariter nihil tenentur contribuere, v. g. pro bello, viis publicis, pontibus, palatio principis &c. *c. 4. 7. h. t.* nam nullo titulo ad id tenentur, non titulo jurisdictionis, quia ab hac exempti sunt; non titulo civitatis, aut pacti taciti, quia Clerici sunt membra privilegiata civitatis, ut neque tacite censeantur se obligare ad talia tributa; non denique titulo commodi, quia commodum istud, quod ex publica felicitate sentiunt, abunde compensant per sua obsequia spiritualia.

8. R. 3. In casu communis, & gravis necessitatis, cui per laicorum facultates succurri non potest, Clerici de æquitate naturali obligantur aliquid contribuere, servata tamen forma Conc. Lateran. *c. 4. h. t.* puta, ut contributio ista fiat sponte a Clero absque ulla coactione per laicos facta, ut Episcopus cum Clericis, seu Canonicis suis deliberet, an, & quantum contribuendum sit, & ut desuper consulatur Rom. Pontifex, nisi periculum esset in mora: quo casu prima gabella solvi posset absque recursu ad Papam; pro ceteris vero solvendis, recursus iste est necessarius; secus Clerici non tenebuntur contribuere. Tunc autem dicuntur *facultates laicorum non sufficere*, dum laici etiam in particulari, salva sua honesta sustentatione, non sufficiunt ad sublevandum necessitatem, Reiff. Schmalz. & alii. Insuper ex *c. 2. h. t.* Clerici in gravi hostilitatis periculo, dum laici non sufficiunt, videntur obligari ad vigilias murorum.

℟. *In Ditione pontificia pro negociis ad Ecclesiasticos pertinentibus in publicis consiliis quorumcumque locorum ex Constit. Bened. XIV.* Quamvis 29. *Jul.* 1752. *deputandi sunt duo Ecclesiastici, unus ex Clero seculari, alter ex regulari, & ambo ex seculari, si desint regulares, interpellandi toties, quoties pertractandum est aliquid ad ipsos pertinens, ut interfint in iisdem consiliis, cum suffragio consultivo dumtaxat; cum facultate tamen recurrendi, si laici contrarium resolverint. Si vero neglexerint interesse, non inde invalidum erit, quidquid in dictis consiliis decretum fuerit. Vocandi sunt etiam, quando redditur ratio expensarum, quæ ab iisdem Ecclesiasticis tolerantur, eisque communicandi in loco designato a Gubernatoribus, non vero tradendi libri computorum, cum facultate pariter recurrendi ad Superiores, si quid injustum in illis deprehenderint.*

9. Q. IV. *In quibus casibus princeps laicus exigere possit collectas a Clericis, & Ecclesiis:* R. In seqq. 1. Si habeat expressam licentiam Papæ. 2. Si ipse princeps dedit bona Ecclesiis, reservato sibi jure eisdem imponendi tales gabellas; vel si bona cum tali conditione infeudavit Ecclesiis. Id vero Princeps facere nequit, ut omnia prædia, in suo territorio sita, in perpetuum faciat tributaria ad quascumque manus pervenerint: nam hoc modo indirecte violaretur immunitas Ecclesiastica, & jurisdictio laica protenderetur ad prædia, quæ ad Ecclesias, & Clericos devoluta, non amplius continentur sub tali jurisdictione.

10. De excommunicationis pœna contra violatores Ecclesiæ immunitatis lata vide *c. 4. 7. h. t. c. fin. eod. in 6. Clem. un. h. t.* qua corrigitur *cap. 3. h. t. in 6.* item vide *Clem. fin. de censib. & casum* 18. Bullæ Cœnæ de quo dixi supra *tit. de censib. in fin.* Nec contra agentes excusantur consuetudine; tum quia tali consuetudini perpetuo resistit jus Can. tum quia immunitas ista est juris divini, cui consuetudo prævalere non potest, *c. fin. de consuetud.* Taciturnitas autem Papæ non habetur pro consensu, sed pro patientia ad majora mala evitanda. Vide Laym. *l. 4. tr. 9. c. 6. & seqq.*

§. II.

De Immunitate Ecclesiastica locali.

Immunitas ista consistit potissimum in duobus: 1. Quod in locis sacris certi actus fieri prohibeantur. 2. Quod in eis confugientes reperiant asylum, ut inde extrahi nequeant.

11. Q. I. *Qui actus in Ecclesiis, seu locis sacris fieri prohibeantur?* R. 1. Omnia *placita secularia*, h. e. actus judiciales cum strepitu forensi; ita ut omnia acta, judicia, vel arbitri laici sint ipso jure nulla *c. 2. in fin. h. t. in 6.* & quidem judicium sanguinis prohibetur in Ecclesia, aut cœmeterio exerceri sub interminatione anathematis, seu excommunicationis saltem ferendæ, *c. 5. h. t.* quæ tamen pœna non extenditur ad exercentes judicia civilia. In domo autem Ecclesiæ propria, cum licentia Prælati judicia secularia exerceri possunt, cum id non prohibeatur. Judicia quoque Ecclesiastica absolute in Ecclesia fieri possent, sed decentius in palatio Episcopali, vel alio honesto loco expediuntur, *Can. fin. 2. q. 2. & c. 25. de appell.* ibi: *non in Ecclesia*. 2. Prohibentur in Ecclesia fieri concilia politica, & parlamenta, vana, & profana colloquia, negotiationes, nundinæ, contractus seculares, qui tamen non irritantur; imo si in silentio fiant, excusantur a gravi culpa: ludi theatrales, nisi ob causam pietatis excusarentur, convivia, lusus profani, & alii actus a pietate alieni, qui cum reverentia templi non componuntur *c. 2. h. t. in 6.* Multi autem actus honesti permittuntur in Ecclesia, ut manumittere servos, tutores, aut curatores dare, prælegere lectiones scholasticas, præsertim Sac. Theologiæ, conferre gradum magisterii, disputationes celebrare &c. Venditio candelarum, quæ fit in cœmeterio, vel atrio Ecclesiæ ad promovendam devotionem fidelium, ex generali consuetudine cohonestatur.

12. R. 2. Non omnes actus peccaminosi, qui fiunt in Ecclesia, contrahunt specialem malitiam sacrilegii, sed tantum illi, qui ex determinatione legis Ecclesiasticæ specialicer contrariantur sanctitati loci, ut homicidium, effusio sanguinis, aut seminis humani, sepultura infidelis, aut fidelis excommunicati vitandi, quibus locus sacer polluitur, ut supra *tit.* 40. dictum. Item furtum, si res Ecclesiæ auferatur, vel persona quidem, sed templi custodiæ commendata, quo casu evadit, quasi res Ecclesiæ. An vero furtum sit sacrilegum eo casu, quo res profana per accidens est in Ecclesia, & tollitur, ut si fur alicui pecuniam ex sacco tollat, dubium est inter DD. affirmant Suar. Perez, & alii ex *Can. 22. quisquis 17. q. 4.* ibi *sacrilegium committitur, auferendo sacrum de sacro, vel non sacrum de sacro, sive sacrum de non sacro*. Negant probabiliter Victor. Fagund. Ant. de Spiritu Sancto ly *non sacrum de sacro* restringentes ad *non sacrum*, quod est proprium, vel commendatum Ecclesiæ. De pœnis furum sacrilegorum dicetur *tit. de furtis in lib.* 5. Ceterum contra eos, qui in Ecclesia peccant, vel exercent aliquos actus prohibitos, si specialis pœna non est a jure prodita, erit pœna arbitraria.

13. Q. II. *An, & quo jure jus asyli competat Ecclesiis:* R. Jus Asyli competit Ecclesiis, quidem probabilius jure humano, non vero naturali, & divino. I. pars patet ex *h. t. & tit. C. de his, qui ad Eccl.* II. pars est Covar. Zoes, Engl, Schmier, Reiff. cum citat. contra Farin. Decium &c. nam jus naturale, quod præcipit cultum divinum, & reverentiam locis

locis sacris imponendam, non attribuit asylum: tum quia malefactorem extrahere ex templo non est per se intrinsece malum, sed medium bonum ad exercendam justitiam; tum quia extractio malefactoris de se non adversatur cultui divino, & reverentiæ templis debitæ; ergo jure naturali non competit asylum Ecclesiis. Non etiam jure divino scripto, aut tradito; quia de hoc plene non constat, cum præceptum veteris legis circa civitates refugii, utpote cæremoniale, aut judiciale, expiraverit per mortem Christi; & aliunde asylum hoc non dabatur, nisi illis, qui præter intentionem deliquerunt *Exod.* 21. *v.* 13. *Deuteron.* 19. *v.* 4. *& seqq. Josue* 20. *v.* 5. Restat ergo, ut dicamus asylum istud competere Ecclesiis jure humano, tam Ecclesiastico, quam politico, licet occasio hæc jura condendi desumpta sit ex veteri lege. Nec obstat textus Trident. *Sess.* 25. *cap.* 20. *de reform.* ibi: *Ecclesia* &c. nam procedit de immunitate personali, & reali: localis vero quoad asylum Canonicis sanctionibus constituta est.

14. Q. III. *Quæ loca sacra gaudeant jure asyli?* R. I. Omnes Ecclesiæ auctoritate Episcopi erectæ cum cœmeterio, & tota sua fabrica interiori, & exteriori, licet Ecclesia necdum sit consecrata, benedicta, aut plene extructa; & licet sit polluta, interdicta, aut diruta cum spe reædificationis, *c. 9. h. t. c.* 4. *de Relig. domib. & Can.* 3. *nulli liceat* 12. *q.* 2. Unde reus etiam vectem portæ, vel murum Ecclesiæ tangendo, gaudet asylo. 2. Omnia monasteria cum suis hortis, areis, stabulis intra septa monasterii sitis. 3. Omnia loca, quæ jure Can. censentur religiosa, seu cum auctoritate Episcopi erecta, ut cœmeteria, hospitalia, oratoria &c. Neque tamen hoc privilegium extenditur ad 40. passus ab Ecclesia cathedrali, & 30. ab inferiori, quia *Can. 6. & 35. 17. q.* 4. distantiam istam concedit eis, qui jam ad Ecclesiam fugerunt, pro requisitis naturæ: imo contraria consuetudine aliud observatur. 4. Palatium Episcopi, licet ad 40. assus distet ab Ecclesia cathedrali, & publica capella careat: ita generalis textus *Can.* 36. *id restituimus* 17. *qu.* 4. alioquin nihil speciale haberet domus Episcopi, cum etiam domus Canonicorum, & Parochorum, si tantum ad 40. passus distent a sua Ecclesia, gaudeant tali immunitate, uti & domus privatorum publicam capellam habentium. Idem privilegium competit probabiliter domui Episcopi titularis, & Prælati jurisdictionem quasi-Episcopalem habentis ut teste Dian. Fagn. &c. fertur declarasse S. Cong.

15. R. 2. Jure asyli non gaudent: I. Oratoria privata sine auctoritate Episcopi erecta, licet ibi ex licentia Papæ Missæ celebrentur, S. Congr. in *Perusina* 1631. *die 9. Nov.* II. Palatia S. R. E. Cardinalium, cum de his nihil statutum sit: nisi extra urbem consuetudo id privilegium eis tribuat, vel etiam galero cardinalitio in caput rei occurrentis apposito. Intra urbem palatia cardinalitia, nisi titulis Ecclesiarum adhæreant, non gaudent jure asyli ex declaratione Gregor. XIII. & Sixti V. multo minus id privilegium conceditur palatiis principum secularium, vel eorum statuis, nisi princeps in certo loco profanum asylum constituere velit. III. Nec Sacerdos Hostiam sacram deferens, gaudet juri asyli, nisi pia consuetudo aliud obtineat: nam nullo jure id cavetur: & a locis sacris, etiam propter majorem reverentiam, non est facienda extensio ad alios casus, sed standum est dispositioni Gregorianæ, de qua infra. Ac proinde asyli jure non gaudent ara portatilis, supra quam in tentorio celebratur; calix cum paterna, & aliæ res sacræ, neque Crux, nisi proxima sit Ecclesiæ, tanquam ejus pars: nec Reliquiæ Sanctorum, nec domus rurales Regularium, nec domus piæ quæcumque auctoritate Episcopi non erectæ &c.

16. Q. IV. *Quæ personæ gaudeant asylo?* R. Generaliter omnes specialiter non exceptæ. Et quidem 1. Banniti, interdicti, & excommunicati, quibus solum ingressus formalis ad divina audienda, non vero materialis ad vitam salvandam in Ecclesia est prohibitus. 2. Hæretici, excepta causa hæresis. 3. Judæi, & alii infideles, si ante delictum, signa conversionis ad fidem dederunt, & in asylo profiti baptismum petant, quo sensu eis applicatur generalitas textus *c. 6. h. t.* at si ante delictum nulla signa ostenderunt, etsi petant baptismum, probabiliter non gaudent asylo: quia hæc petitio præsumitur ficta, nisi aliud ex indiciis colligatur. Et hoc sensu procedit *l. 1. C. de his, qui ad Eccl. confug.*

℟. *Ex tribus tamen Decr. Cong. Immun. relat. a Fer. Pomp. Bibl. Verb. Immun. ar.* 2. *n.* 138. *absolute gaudent.*

17. IV. Effractor carceris secularis, vel qui custodi juratam fidem dedit de reditu in carcerem, cum casus isti non excipiantur, ut sæpius declaravit S. Congr. V. Debitor in causa civili ob debita, tributa, & alias obligationes incarcerandus; etsi esset mercator, campsor, ad ratiocinia obligatus, vel fraudulentus decoctor suæ substantiæ, gaudet asylo ad evitandum squalorem carceris. Ita de jure Civ. *l. 1. C. d. t.* ubi clare supponitur in Eccles. evitari posse crimina, & pondera debitorum, seu pœnas corporales pro his debitas, & clarius id ipsum habetur *l. 6. pr. & §.* 34. *eod.* quæ jura civilia generaliter approbantur a Sac. Canonibus *c. 6. h. t.* ibi: *ad mortem, vel pœnam, & Can.* 10. *& 36.* 17. *q.* 4. Neque obstat Constitutio Pii V. circa fraudulentos decoctores, quia ei derogatum est per Const. Gregotianam infra allegandam. Neque eo casu injustitia sit creditoribus: nam promissa impunitate, debitor vel per se, vel per procuratorem tenetur citatus comparere; alioquin servato juris ordine fiet immissio in ejus bona, vel proponetur eorum subhastatio, *cit. l. 6.* quæ utiliter perlegi potest.

18. VI. Servus adversus judicem gaudet asylo, quia respectu judicis reputatur pro libero; sed si nullum, vel leve delictum commisit, juramento promissa impunitate, etiam invitus restituendus est domino: secus si grave delictum commisit, & iram domini timeat, dominus cogi debet, ut eum veneat, cum Reipubl. interfit, ne quis abutatur re sua, maxime servo, *cit. l. 6. §. 6. & Can.* 31. *metuentes* 17. *q.* 4. *c. 6. h. tit.* Idem proportionaliter dicendum de colonis, adscriptitiis, libertis, damnatis ad triremes, & militibus, qui fugientes ad suos dominos, quibus obsequia debent, promissa impunitate, redire tenentur, nisi subsit gravius delictum, ob quod mors, aut mutilatio, vel gravis pœna corporalis timeatur. Hinc fericidæ suis dominis subditi, & contra prohitionem feras capientes, non sunt restituendi ex Ecclesia, nisi dominus juramento promittat, quod nulla pœna corporali eos afficere velit. Si enim servus non est extrahendus, multo minus liber homo, nisi juramento promissa impunitate.

19. VII. Clerici seculares adversus judicem Ecclesiasticum quoad pœnas vindicativas corporales gaudent asylo in Ecclesia; ut si deberent degradari, curiæ seculari tradi, ad triremes condemnari &c. ita Barbosa *l. 2. J. E. cap.* 3. *a num.* 135. cum citt. DD. item Zoes, Schmier, Engl, Schmalz. Reiff. &c. contra Abb. Sylv. Armill. Laym. Haunold. &c. nam jura generaliter hoc privilegium concedunt confugientibus, nec alicubi Clericos excipiunt *Can. 9.* 35. *& seq.* 17. *qu.* 4. *& cap. 6. h. t.* & pro favore Clericorum respondit S. Congreg. in Faventina *die* 20. *Aug.* 1601. his verbis: *Clerici confugientes ad Ecclesiam, gaudent immunitate etiam respectu utriusque judicis*, ne scil. sint deterioris conditionis, quam laici. *Dices:* Immunitas personalis Clerici non obstat judici Ecclesiastico, quo minus illum delinquentem puniat, ergo nec immunitas localis. R. Neg. con. nam immunitas personalis est exemptio a jurisdictione laica, non Ecclesiastica, alias Clericus a nullo unquam puniri posset; e contra immunitas localis est diversa, locis sacris concessa, ne rei eo confugientes abstrahantur. Ceterum quoad correctionem, disciplinam, & pœnas Canonicas Clericus non gaudet asylo, & ideo judex Ecclesiasticus etiam in Ecclesia potest illum judicare, censuris innodare, beneficio privare &c. & hoc, non plus suadent argumenta opposita. Vide cit. Barbos. cujus tamen dicta non omnia probo, quatenus dicendis adversantur.

20. VIII. Religiosi adversus suos Superiores non videntur gaudere asylo: nam nullus effectus asyli applicari potest Religiosis: non *defensio a pœna sanguinis*, aut mutilationis, quia hanc Prælatus regularis non infligit per *c. 9. ne Clerici:* neque *defensio ab alia pœna corporali*, & vindicta publica, aut defensio ne religiosus extrahatur ex loco sacro, quia Prælatus regularis alias pœnas, etiam gravissimas dictare potest religioso delinquenti, ut pœnam perpetui carceris, triremium &c.

eumque ex monasterio etiam invitum ejicere potest, & pœnas dictas exequi, ut praxis probat juribus, & Apostolicis Constitutionibus munita, *cap. 2. de regular. in 6. Clem. 1. de privil.* ibi: *si quis vero &c.* Const. Gregor. XV. incip. *Universi Dominici*. *Dices* cum Barbos. *l. c. & c. 6. h. t.* hæc quidem vera esse, si Religiosus delinquat intra claustrum; secus vero, si delinquat extra, & ad Ecclesiam alienam confugiat pro asylo. ℞. Ecclesiæ alienæ non majorem esse immunitatem, quam proprii monasterii; ergo si in hoc non gaudet asylo, neque in illa. Barbosa supponit, sed non probat, quod delinquens in loco asyli, non gaudeat asylo, cum tamen ex Constit. Gregoriana soli homicidæ, aut mutilatores in loco sacro homicidum, aut mutilationem perpetrantes, priventur asylo, non vero alii aliter in loco asyli delinquentes. De praxi Romana, vi cujus Religiosi dicuntur gaudere asylo in aliena Ecclesia, aut monasterio, cum plenam notitiam non habeam, nihil certi affirmare possum.

☞ *Cum neque ex Constit. Greg. XIV.* Cum alias: *neque Bened. XIII.* Ex quo divina: *neque Clementis XII.* In Supremo Justitiæ: *nec tandem Bened. XIV.* Officii nostri: *Idib. Martii* 1750. *Religiosi confugientes, sive ad Ecclesias sui Ordinis, sive ad quascumque Ecclesias, & monasteria aliorum Ordinum, priventur jure asyli pro delictis non exceptis in dictis Constitutionibus, nullo fundamento dici potest, eo non posse gaudere, cum non debeant esse deterioris conditionis, quam ceteri rei, etiam gravioris criminis juxta Decret. S. Cong. Immunit. in Fulignaten. 9. Martii* 1639. *& in Neapolitan.* 11. *Octob.* 1692. *Et quamvis in Æsina* 19. *April.* 1701. *declaratum fuerit ab eadem Cong. Provincialem Ordinis Minorum Observ. Reform. non incurrisse excommunic. pro extractione sui religiosi ab Ecclesia Æsina ejusd. Ord. indeque per rescriptum ad preces Procuratoris General. a Clem. XII. indulta fuerit* 19. *Sept.* 1734. *Provincialib. & Guard. Ordinis facultas ducere faciendi delinquentes religiosos, & contumaces ab Ecclesiis eorum respective conventuum ad claustrales carceres; hæc tamen revocata fuit per organum secretariæ memorialium, ut vocant*, 28. *Julii* 1756. *ad instantiam ejusdem S. Cong. Immunitat., cum expressa declaratione, ut in similibus refugii, & extractionis casibus procedatur juxta termin. juris, prout legitur in originali mandato in scriptis transmisso a Card. Corsini, tunc memorialium Secretario, Commissario generali Ordinis. Unde corrigendi sunt Auctores in contrarium scribentes; & maxime Matthaucci, Official. cur. c.* 24. *quoad Immunitat. n.* 19. *fisus cit. Decreto Congr. ann.* 1701. *ut supra revocato.* ☜

21. Q. V. *Qui delinquentes non gaudeant asylo loci sacri?* ℞. Attento jure hodierno, illi solum, qui exprimuntur in Constit. Greg. XIV. *Cum alias nonnulli. 9. Cal. Jun.* 1591. & in Const. 4. Bened. XIII. incip. *Ex quo divina* 1725. *idus Jun.* ab asylo excluduntur.

1. *Publici latrones*, qui in viis publicis per insidias, vel in domibus privatis per violentiam homines aggrediuntur, eos spoliando, & se defendentibus cædem, aut vulnera infligendo.

2. *Publici grassatores* viarum, qui in viis, & stratis publicis viatores aggrediuntur, & spoliant; attamen absque cæde, & vulneratione. Ut quis dicatur latro, vel grassator publicus, sufficit unicus actus in via publica, aut vicinali admissus; *dummodo tamen grassati*, seu invasi *mors*, *aut membrorum mutilatio secuta fuerit*, *cit. Const. Benedict.* §. 3. ex quo colligo latronem, & grassatorem publicum fere synonymice hic usurpari. Sed hic quæri potest, quot grassationes requirantur, si mors, aut mutilatio non sequatur? ex communi DD. videntur requiri saltem duæ, aut plures grassaciones; cum ex unico facto non censeatur quis statim dici grassator. Latronibus, & grassatoribus accensentur etiam piratæ, & hujusmodi publici deprædatores: non vero fures, qui simplex furtum committunt, vel qualificatum sine violentia.

3. *Depopulatores agrorum*, non tantum *nocturni*, ut dicitur *c. 6. h. t.* sed probabilius etiam *diurni* qui per ignem suppositum, vel alio modo fructus agrorum, vel arborum devastant: nam Constit. Gregoriana non tantum firmat jus antiquum, sed illud reducit ad novam formam, & casus aliquos addit; ergo cum distincte ab asylo excludat *depopulatores agrorum*, censetur excludere etiam diurnos.

4. *Homicidium*, vel mutilationem membrorum in ipsis Ecclesiis, earumve cæmeteriis committentes. Quo casu comprehenduntur etiam illi, *qui stantes in Ecclesia, vel cæmeterio interficiunt stantes extra Ecclesiam, vel cæmeterium, aut ipsis membrum mutilant; & qui stantes extra Ecclesiam, aut cæmeterium occidunt stantes intra Ecclesiam, vel cæmeterium, aut iis membrum mutilant; & qui confugientibus vim inferunt, atque ipsos ab Ecclesiis, alioque loco immuni violenter extrahunt, & abducunt*, cit. Const. Bened. §. 4. Ceterum sub hoc casu non continentur alii delinquentes in Ecclesia, ut fures in templo furantes, vulnerantes sine mutilatione, via necessariæ defensionis occidentes, vel ex subita ira, & provocatione, ut teste Pignat. censuit S. Congr. Immun. quia Constitutiones istæ, cum sint odiosæ, non debent extendi ad hos casus non expressos.

5. *Proditorie proximum suum occidentes*. Magna inter DD. est controversia, an ad homicidiam proditorium requiratur, ut quis non tantum ex insidiis, sed etiam sub specie amicitiæ saltem communis, alterum nihil simile cogitantem occidat? hodie pro præsenti casu cessat hæc controversia, quia *cit. Const. Benedict.* §. 6. privat *immunitatis privilegio interficientes proximum suum animo præmeditato, ac deliberato*, ac proinde non requiritur, ut homicidium præmeditatum fiat sub specie simulatæ amicitiæ.

6. *Assassini*, qui ex communi sententia sunt quicumque tam fideles, quam infideles, qui pecunia conducti aliquem christianum improviso occidunt. Sub hoc casu continentur non tantum mandatarii exequentes, sed etiam mandantes, secuto effectu occisionis, etsi promissio mercedis nullum habuerit effectum, *cit. Const. Bened.* §. 5. Ex quo a sensu contrario colligitur, quod mandantes fieri homicidium sine qualitate assassinatus, non videantur privati asylo, quia in hac materia odiosa *mandantes* non veniunt nomine *occidentium*. Item colligitur, quod mandans fieri homicidium assassinium, non secuto effectu, non privetur asylo, licet forsan contrarium insinuetur, *c. 1. in fin. de hom. in 6.* quia in Const. Ben. expresse additur; *dummodo assassinium re ipsa patratum fuerit*. Cum vero dictus Pontifex casum istum non declaraverit de teste, & judice pecunia corruptis, & moraliter ad mortem condemnati concurrentibus, videntur isti non comprehendi sub assassiniis; vel saltem de hoc dubium est porro hoc nomen assassinorum tractum est ab assassinis populis infidelibus ad Phœnicis montes habitantibus, quorum præcipua obligatio fuit observare principis sui mandata in trucidandis principibus, magistratibus, & populis christianis. Atque ita assassinus magis proprie est infidelis pecunia conductus ad occidendum christianum: sed hic ut dixi, nomine assassini venit etiam fidelis hoc modo conductus.

7 *Hæretici* in causa hæresis, quia rebelles filii non merentur favorem Matris Ecclesiæ juxta Const. Joan. XXII. *ex parte* 13. *Aug.* 1316.

☞ *Hæc Constit. confirmata est a Benedict. XIV. in Epistola ad Inquisitores S. Inquisitionis* Elapso 20. *Feb.* 1751. *quibus præscribit modum extrahendi a loco immuni reos hæresis, certiorato Episcopo, vel ante, vel post capturam, prout secreti servandi lex postulaverit, ne illi indicia communicentur. Si vero agatur de aliis criminibus tam exceptis, quam non exceptis a beneficio asyli, quorum cognitio spectat ad eorum tribunal, quia patrata sint ab iis, qui ejusdem tribunalis jurisdictioni subsunt, præcipit servanda esse in eorum extractione, quæ in sequentibus Const. Bened. XIII. & Clem. XII. sancita sunt. Addit insuper reos delictorum non exceptorum fugitivos ex triremibus, vinculis, vel alio pœnæ loco, gaudere pariter privilegio asyli, si effugerint, quando e manibus ministrorum justitiæ liberi essent, nisi obtenta sit ab Apostol. Sede, vel ab Episcopo hoc indulto donato, facultas pro illorum recuperatione.*

8. *Rei criminis læsæ majestatis* in ipsam personam principis, ut vulnerando illum, conjurando, machinando in necem ejus. Crimen autem læsæ majestatis non committitur nisi a subdito. Et hi sunt 8. casus in Const. Greg. §. 3. expressi, reos ab asylo excludentes, quibus Benedict. XIII. *cit. Constit.* sequentes addidit, nempe falsificantes litteras Apostolicas: ministros montium pietatis, aut banchi furtum, aut falsitatem ibidem committentes, ut pœnæ ordinariæ locus sit: conflantes adulterantes, vel tondentes quascumque monetas aureas, vel argenteas, etiam principum exterorum, si in loco ubi crimen admittitur, liberum habeat usum, & commercium; vel dictas monetas conflatas, adulteratas, aut detonsas scienter ita expendere, & erogare præsumentes, ut fraudis conscii, atque participes censeri possint: ac tandem illos, qui sub nomine curiæ alienas domos ingressi, rapinas ibi committunt cum homicidio, aut mutilatione alicujus ex domesticis earumdem domorum, vel etiam exteri, quem ibi forte reperiri contigerit.

☞ *Clemens vero XII. Constit.* In supremo 1. *Febr.* 1734. *excludit ab immunitate etiam quoscumque Ecclesiasticos homicidii reos, declaratque omnes tam laicos, mulieribus etiam comprehensis, quam Ecclesiasticos, qui in ditione Sedi Apostolicæ mediate, vel immediate subjecta.* Ex causa, & occasione homicidii etiam in rixa commissi cum armis, seu instrumentis suapte natura aptis ad occidendum inquisiti, & processati, vel in contumaciam banniti, & condemnati fuerint, dummodo homicidium non fuerit casuale, vel ad propriam defensionem, immunitatis præfatæ beneficio minime gaudere - *Declarat insuper* - homicidii reos natu minores xxv. majores vero xx. annis tam laicos, quam Clericos, atque omnes, & singulos sive laicos, sive Clericos, qui mandatum, consilium, instigationem, auxilium, cooperationem, aut aliam operam occisori præbuerint, ex quorum singulis pravis actibus homicidium evenerit, in dicta Benedict. Constit. comprehensos esse, ac deinceps censeri debere.

Bened. XIV. Constitut. Officii nostri *Idib. Mart.* 1750. *Declarat prædictos omnes, regularibus, & militibus etiam comprehensis, non obstantibus militaribus privilegiis, licet homicidium commissum non fuerit cum armis ad mortem inferendam aptis, sed etiam cum baculo, & saxo, quamvis in rixa, si actus prodierit ex odio, & nocendi animo: sicut si secuta fuerit mors ex vulnere inflicto cum gravi vitæ periculo juxta relatione chirurgi ad illud inspiciendum acciti, ita ut vulnerans interim extrahi possit, servatis servandis, e loco immuni, nec eidem restituendus, donec elapsum fuerit tempus a legibus constitutum, intra quod vulneratus superstes vixerit.*

Ex altera Constit. Bened. XIV. Detestabilem 4. *idus Novemb.* 1752. *excluditur etiam ab Ecclesiasticæ immunitatis beneficio reus homicidii perpatrati in duello, sive publico, sive privato, ut jam dixi Elencho VI. n. CXV.* ☜

23. Præter hos casus alii non sufficiunt ad privationem asyli, ut patet ex Const. Gregor. §. 2. 3. & 4. ubi omnia jura antiqua revocat, & in unam formam reducit, & Const. Bened. §. 10. ibi: *in reliquis porro casibus tam in hac nostra, quam in Gregoriana Constitutione non exceptis &c.* Neque facile consuetudini aliquid tribuendum est, cum consuetudo ista inimica sit immunitati Ecclesiasticæ, sed si enormis casus accidat, consensus Sedis Apostolicæ requirendus erit, ut reus ex loco sacro extradatur. Unde asylo gaudent fures sacrilegi, raptores virginum, sodomitæ, simoniaci, perjuri, &c. qui tamen a pœnitentia, & damnis resarciendis, quæ proximo causarunt, non excusantur, *c. 6. h. t.*

24. Q. VI. *Quæ beneficia habeat reus confugiens ad Ecclesiam in casu non excepto?* ℞. 1. Recipi debet, alias eum repellentes incurrunt excommunicationem reservatam, *Extrav. 3. de pœnit. & remiss. int. com.* 2. Alimenta ex bonis suis ei suppeditari debent absque ullo impedimento judicis laici. Si vero bona propria non habeat, nec consanguinei, vel alii ei succurrere possunt, Ecclesia ipsum alet, & is tenebitur laborare in commodum Ecclesiæ. 3. Judex laicus circa reum nihil criminaliter disponere potest, non judicare, vel ad mortem, aut pœnam gravem condemnare: multo minus reum ab Ecclesia extrahere potest, & si extraxit, tenetur illum Ecclesiæ spoliatæ restituere; *Can. 8. 9. & seqq. 17. q. 4.* foris tamen extra Ecclesiam potest vigilias ponere.

☞ *Non tenetur autem illum restituere, si dolotantum extraxerit, cum dolus in hoc casu ad facultatem potius ipsius, quam ad circumventionem judicis debeat retorqueri, ut respondit Innoc. III. Episcopo Lingonen. c.* Cum dilectus 6. de iis, quæ vi &c. *Et quamvis secus statutum fuerit a Concilio Aurelianensi celebrato an.* 541. *cum tamen fuerit peculiare unius provinciæ, illius tantum terminis concluditur. Ideoque attendendum est decretum Cong. particularis* 22. *Decem.* 1716. *a Clem. XI. approbatum (quod refert. Bened. XIV. Instit.* 41. §. 9. Illæ dumtaxat extractiones suffragentur *(extracto a loco immuni)* quæ aut violenter patratæ, aut sub fide salviconductus ab aliquo judice ordinario, seu delegato concessi, ac subscripti secutæ fuerint. Qui tamen salvus conductus suffragari poterit pro tempore tantum in eo præscripto. ☜

IV. Rector Ecclesiæ servare debet vitam, & membra confugæ *c. 6. h. t.* neque reum extradere debet, nisi juramento promissa impunitate; & ne privilegium inutile sit reo, tenetur ei judex remittere pœnam corporalem.

☞ *Circa extractionem rei, & consignationem curiæ seculari attendenda sunt sancita a Ben. XIII. & Clem. XII. ut in additione in calce seq. num.* ☜

V. Si reus sponte fugiat ex loco asyli, licite capitur a judice laico, quia desinit esse in loco immuni; at rector Ecclesiæ reum, etiam sponte volentem non potest extradere judici laico, nisi de licentia Papæ, cum reus favori publico Ecclesiæ renuntiare non possit, licet ipso facto sponte egredi possit absque extraditione.

25. Q. VII. *Quid juris observandum in casu excepto, quo reus non gaudet asylo?* ℞. 1. Nec rector Ecclesiæ tradere, nec curia secularis, seu judices laici sua auctoritate reum extrahere possunt absque licentia Episcopi: secus laici incurrunt pœnas violatorum immunitatis Ecclesiasticæ. 2. Rector Ecclesiæ facta simplici narratione facti, totam istam causam defert ad Episcopum, qui solus, vel ab eo deputatus, est in illa judex privative, excluso quocumque Prælato inferiori, etiam exempto, vel ordinario in suo territorio, ita ut is teneatur quæstionem istam, *an reus gaudeat asylo?* deferre ad Episcopum vicinorum quoad commorationem, non quoad diœcesim. 3. Episcopus ante omnia videre debet, an sint indicia delicti sufficientia ad capturam, & si adsunt, conjiciet reum ad carceres curiæ Ecclesiasticæ, ibidem custodiendum, etiam adhibita custodia seculari, donec constet ex processu, an crimen sit exceptum, & patratum. 4. In hoc judicio citandi, & audiendi sunt procurator Ecclesiæ, & ipse reus, utrique concessis necessariis dilationibus: & quamvis Episcopus stare possit processu, quem judex laicus formavit antequam reus ad Ecclesiam fugeret, non tamen tenetur, cum sit diversa causa immunitatis, & delicti puniendi, sed ipse instituere potest novum processum, recipiendo testes, & attestationes; & deinde processum publicando, ne reo, & Ecclesiæ tollatur facultas se defendendi. Tandem Episcopus fert sententiam definitivam, an crimen sit exceptum, vel non? quæ sententia, nulla appellatione obstante, danda est executioni, licet Bonacinna admittat appellationem curiæ seculari. 5. Lata sententia contra reum, quod crimen sit exceptum, si adsint indicia delicti ultra torturam, tunc primum reus judici seculari traditur, exacta tamen, receptaque prius ab eo obligatione in forma juris valida de restituendo extracto, si is indicia contra se prolata diluerit, & purgaverit; secus, si ea non diluerit, secundum formam juris contra eum a curia seculari procedetur. At si indicia patrati criminis ultra torturam non adsint, reus ab Ecclesia extractus, non in carcere curiæ secularis, sed Ecclesiasticæ custodiendus est; nec inde tradendus, donec Episcopus cognoscat crimen exceptum fuisse commissum, vel saltem adesse indicia ultra torturam, ut crimen a reo fuisse patratum moraliter credi possit. Ita hæc omnia habentur in *Const. Gregor.* §. 4. *&* 5. *& Benedict.* §. 8. *&* 9. Cum vero Bened. XIII. *cit. Const.* §. 7. cassaverit, & annullaverit omnes interpretationes DD. & declarationes S. Congr. Immun. quatenus ejus Constit. adversantur, ex hactenus dictis facile scies, qualiter emendandæ sint sententiæ antiquiorum DD. super Const. Gregoriana scribentium.

☞ *Ex cit. Const. Clem. XII. quoties de homicidio deliberato, vel per insidias, aut etiam per rixam patrato judicium statuitur, satis est in Ditione Ecclesiastica, ut foro seculari reus committatur, habere indicia non ultra torturam, ut Benedictus XIII. præceperat, sed acquisita, seu subministrata ad torturam tantum sufficientia.*

Ne autem erretur in modo, & forma extrahendi reos, attendendum

attendenda est regula ab eodem Bened. XIII. præscripta §. Quotiescunque *ibi* - Tunc curia Ecclesiastica ad ejusdem delinquentis extractionem ab Ecclesia, aliisve locis immunibus, ope, ac medio suorum executorum, implorato etiam quatenus opus sit brachii secularis auxilio, & cum interventu personæ Ecclesiasticæ ab Episcopo deputandæ, procedere teneatur, extractumque ad suos carceres asportari, ac ibi sub tuta custodia detineri curet, & faciat. Ubi vero ex processu informativo desuper conficiendo constet de crimine excepto, ac insuper adversus eumdem extractum talia resultent indicia, ut crimen ab eo fuisse patratum moraliter credi possit (quæ quidem indicia juxta regulas juris vocantur ultra torturam) eo tandem casu præfatum extractum ministris, & officialibus curiæ secularis tradere & consignare possit, ac debeat: exacta tamen, receptaque prius ab ipsis obligatione in forma juris valida restituendi extractum Ecclesiæ sub pœna excommunicationis latæ sententiæ Nobis, ac pro tempore existenti Romano Pontifici reservatæ, quatenus idem extractus indicia contra ipsum acquisita in suis defensionibus purget, ac diluat. Quod si ea minime purgaverit, & vere delinquens repertus fuerit, curiæ seculari in ipsum tali casu, ut juris esse censuerit, agere, atque procedere licet.

In contrafacientes autem accessit declaratio Bened. XIV. cit. Const. Officii nostri *ibi* - Contrafacientes quoque, & transgressores, easdem omnes pœnas, quæ in præallegatis Constitutionibus indictæ sunt, omnino incurrere statuimus, atque sancimus: Decernentes, in numero transgressorum hujusmodi eos etiam esse, & censeri, qui, in spretum Ecclesiasticæ auctoritatis, & canonicarum sanctionum, præscripto ad Superiores Ecclesiasticos recursu posthabito, Ecclesias, & loca immunia obsidere præsumunt, ac impediendo, ne ad illos, qui sacro confugio se tuentur, alimenta deferantur: sive aliter, eosdem in curiæ secularis potestatem se dedere cogunt; Nos enim eos, qui talia ausi fuerint, sive confugientes hujusm. de exceptis delictis, sive de aliis non exceptis inquisiti sint, omnes, & singulas pœnas, atque censuras adversus Ecclesiasticæ immunitatis violatores, in jure, ac in prædictis Const. Apostolicis latas, atque statutas, incurrere decernimus, ac declaramus.

In hac eadem Constit. præscriptus est modus extrahendi reos delicti excepti perpetrati in una ditione, & rei confugiunt ad locum immunem in alteram ibi- Mandamus, ut si hujusmodi confugientes delictum aliquod ex iis, quæ in Apostolicis Constitutionibus præfatis excepta sunt, in temporali Romanæ Ecclesiæ dominio patraverint, indicia ad capturam requisita, ab Episcopo diœcesano, seu respective viciniori illius loci, in quo delictum commissum fuit, excipiantur, seu cumulentur, eaque ad Episcopum alterius loci, in quo delinquens asylum cœpit, sine mora transmittantur; ut hic nimirum, quaterus traditioni præfatæ locus esse debeat, extractionem delinquentis e loco immuni, auctoritate sua, & cum interventu personæ Ecclesiasticæ, fieri mandet. Eadem ratione, si in præfatis aliorum principum ditionibus, in quibus traditionis prædictæ consuetudo viget, ejusmodi delictum commissum fuerit, quod sive in vim Gregorianæ, aut Benedictinæ Constitutionis, sive ratione concordati cum Apostolica Sede initi, sive extensionis alterius Constitutionis Clementis XII. ab eadem Apostolica Sede specialiter impetratæ pro excepto haberi debeat; volumus, & statuimus, ut Episcopus ille, ad quem ratione loci delicti commissi, id pertinere dignoscitur, memorata indicia ad capturam requisita cumulari faciat, eaque transmittat ad Episcopum ditionis Ecclesiasticæ, intra cujus jurisdictionis fines illius delicti reus asylum delegit; ut hujus scilicet Antistitis auctoritate, aliisque servatis servandis a confugii loco extrahi: ac si ita res foret, externæ postulanti curiæ valeat consignari.

Præcipit tamen in extractione, & reliquis omnibus servari dictas Constitutiones, & concordata.

26. Q. VIII. *Quæ sint pœnæ violantium immunitatem localem Ecclesiarum?* R. 1. Præter gravissimum peccatum sacrilegii, & injustitiæ, quo læditur loci sanctitas, & violatur jus, quod Ecclesia habet ad defendendum reum, violatores ejusmodi de jure Can. ipso facto incurrunt excommunicationem, qui cum effectu reum extrahunt, vel extrahi faciunt, vel extractum non restituunt, dum is indicia contra se prolata diluit, atque ita contraveniunt formæ a dictis Pontificibus præscriptæ, Const. Gregor. §. 8. & Benedict. §. 9. quam excommunicationem reservatam esse Sedi satis clare insinuatur in his Constit. *& Extrav. 3. de pœnit. & remiss.* & teste Barbos. declaravit S. Congr. Concil. Excusantur autem ab hac excommunicatione ignorantes, attentantes extrahere, effectu non secuto: & probabiliter, ut putat Delbene, qui extrahunt, sed moniti mox restituunt reum, quia moraliter, & in effectu non censetur extractus, qui mox restitutus est. 2. Incurrunt pœnam pecuniariam, & pœnitentiam publicam, *Can. 20. & seq. in fin. 17. quæst. 4.* quæ pecunia convertenda est in usum Ecclesiæ illæsæ. Dicit Clarus, quod pœna 30. librarum argenti: seu 900. solidorum, sit antiquata, sed oppositum est verius, cum pœnæ juris antiqui innovatæ sint per dictas Constit. & per Trid. *S. 25. c. 20. de refor.* Pœna capitalis de jure civili *l. 2. 6. C. de his, qui ad Eccl. conf.* statuta, non est in usu, sed attenduntur pœnæ a jure Can. inflictæ,

Ex cit. Constit. Clem. XII. occisor puniendus est pœna ordinaria, licet homicidium sequutum fuerit in rixa, si ille fuerit auctor ejusdem rixæ; a qua pœna non eximit calor iracundiæ. Ubi inter tempus rixæ, ac patratum homicidium sex horarum spatium intercesserit, id sufficere volumus, ut reus ad actus extraneos diverterit, vel divertisse debuerit. *Insuper ibidem declaratur.* Prædicta pœna ordinaria teneri ne dum ore proprio homicidium confessos, sed etiam qui de commisso homicidio juxta juris Can. & civil. dispositionem, quam in ceteris quibuscumque delictis sartam, tectamque fore volumus, convicti fuerint, quibusvis prætensis usu, & stylo, rebusque judicatis in contrarium minime attentis.

TITULUS L.

Ne Clerici, vel Monachi secularibus negotiis se immiscean.

Agitur de hac materia in Sexto *h. tit.* in Decreto *dist. 86. Can. 24. & seqq. & d. 88. & 22. q. 4. & 33. q. ult.* & sparsim in tr. de pœnit. Trid. *S. 22. c. 1. de ref.* item sparsim C. de Episc. & Cler.

1. Præsens titulus coincidit cum primo ejusdem libri; quia ad vitam, & honestatem Clericorum, ac monachorum spectat secularia negotia, hoc est, officia, & opera reipublicæ secularibus propria, vitare juxta illud Apostoli 2. *Timoth. 2. v. 4. nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus.* Ac proinde nomine negotii non accipitur hic pactum ultro, citroque obligatorium sicut in *l. 5. ff. de præscr. verb.* nec controversia litigiosa, sicut, *l. 16. ff. de legation. l. 36. ff. de jur. fisc.* nec pro eo negotio, quod carnem sapit, & spiritui adversatur, atque a laicis etiam est vitandum; sed pro negotio de se licito; attamen personis sacris indigno.

2. Q. I. *Quæ officia, & negotia secularia Clericis prohibeantur?* R. 1. Clerici non debent esse ministri voluntarii Principum, nec procuratores judiciales laicorum coram judice laico, *c. 2. h. t. Can. fin. d. 86.* Ea tamen officia, quæ dignitati eorum annexa sunt in utilitatem Ecclesiæ obire possunt, ut interesse comitiis &c. uti & procurare causam miserabilium personarum, maxime coram judice Ecclesiastico,

3. R. 2. Clerici non debent esse judices, vel consiliarii, vel assessores in judicio sanguinis, *c. 9. h. t.* secus fiunt irregulares, si mors, aut mutilatio sequatur *c. 5. eod.* quia peccant contra mansuetudinem, quam præsertim in Clericis Ecclesia requirit *Can. 29. sæpe 23. q. 8.* Prælatus autem, cujus dignitati annexum est imperium merum, debet, & licite potest citra irregularitatem causam sanguinis delegare, *c. fin. h. t. in 6.* Et hic casus est unus ex illis, in quibus potest quis per alium, quod non potest per se ipsum.

4. R. 3. Clerici non debent esse tabelliones, seu notarii publici, etiam coram judice Ecclesiastico *c. 8. h. t.* nam vile est officium notarii; & ideo prohibetur decurionibus *l. 15. C. de decur.* & notarius dicitur *servus publicus c. 2. de usur. in 6.* Excipe causam fidei in crimine

ne hæresis *c. 11. §. verum de hæret. in 6.* & Clericos minoristas, maxime pauperes: item si consuetudo habeat, ut Cancellarii Episcoporum sint Clerici, quæ consuetudo, præsertim hodie est rationabilis.

5. R. 4. Clerici, & Religiosi absolute non debent exercere chirurgiam, & medicinam, etiam sine incisione, & adustione; cum tale exercitium tanquam seculare generaliter prohibeatur Clericis *c. 1. h. t.* Si vero artes istas exerceant cum incisione, aut adustione, fiunt irregulares, dummodo mors, aut mutilatio sequatur *c. 9. h. t. & c. 19. de homicidio.* Nec obstat *c. 7. de ætate*, quia Canonicus iste non curavit cum incisione, aut adustione: & adhuc hodie, si Clericus, vel Religiosus peritus sit, ex causa pietatis curare potest personam miserabilem; attamen sine incisione, vel adustione: secus morte, aut mutilatione secuta, non excusatur ab irregularitate.

6. R. 5. Minoristæ volentes in Clericatu permanere, & Regulares laici, extra casum urgentissimæ necessitatis publicæ, non debent contra hostes pugnare sub pœna excommunicationis, *Can. 3. eos, qui 20. q. 3. Can. 4. & seqq. 23. q. 8.* nec præesse Ruptuariis, qui machinis bellicis muros rumpunt, vel ballistrariis, aut sagittariis, *c. 9. h. t.* quia actiones istæ dedecent milites Christi. Potest tamen sacerdos esse capellanus bellicus, & in bello justo milites animare ad fortiter pugnandum; dummodo determinate ad occisionem hostium eos non incitet, *c. 9. & seqq. 23. q. 8. & c. 5. de pœnis.*

7. R. 6. Religiosi sub pœna excommunicationis non debent extra claustrum in scholis publicis audire leges: seu jus civile, & physicam, seu medicinam, *c. 3. h. t.* nisi intra spatium duorum mensium redeant. Item Archidiaconi, Decani, Plebani, dignitatem, aut personatum habentes, & Presbyteri quicumque sub eadem pœna prohibentur prædicta audire *c. fin. h. t.* quæ dispositio utpote pœnalis, non extenditur ad seculares Diaconos, subdiaconos, & minoristas nullam dignitatem, aut personatum obtinentes, *c. 1. h. t. in 6.* & probabilius neque ad eos Clericos, aut monachos, qui publice docent has scientias, præsertim jus civile. Ratio prohibitionis est, ne monachi rursum negotiis mundanis involvantur, & ne studium Sac. Theologiæ negligatur. Hodie ex privilegiis, aut consuetudine Clericis, & religiosis tum licentia Prælatorum licitum est audire jus civile in scholis publicis, & multo magis intra claustrum; quia ut hic practicatur, non audiuntur leges, ut Clerici causas forenses in tribunali laico tractent, sed ut melius intelligant Sac. Canones, & Theologiam moralem, magisque idonei fiant ad exercenda judicia Ecclesiastica. Pro Religiosis in *c. 2. h. t. in 6.* est specialis dispositio, quod latam excommunicationem incurrant ipso facto, si in scholis, aut alibi habitum temere dimittant, vel si sine licentia Prælati accedant extra claustrum ad quæcumque studia litterarum: quam excommunicationem pariter incurrunt magistri, qui tales *Religiosos habitu suo dimisso leges, vel physicam audientes scienter docere, aut in scholis suis præsumpserint retinere.*

8. Q. II. *Quæ negotiatio Clericis, & monachis sit interdicta?* Ante resp. nota, negotiationem hic accipi ample pro omni commercio in emendo, & vendendo consistente, sive ematur, & vendatur ipsa proprietas rerum, sicut in contractibus stricte commutativis, ut in venditionibus, & permutationibus; sive tantum fruitio, & usus rei, sicut in contractibus successivis, ut emphyteusi, locatione, usufructu &c. Est autem negotiatio triplex: *Æconomia*, qua quis res sibi superfluas vendit, & emit alias necessarias, vel utiles ad sui, suæque familiæ sustentationem. *Politica*, qua idem fit ad civitatis necessitatem. *Lucrativa*, qua quis lucrandi causa res aliquas emit, ut eas carius vendat, vel per *mercaturam* vendendo carius easdem res non immutatas, vel per *artificium*, seu artem, & industriam res in aliam formam mutando, & carius vendendo; ut si facias ex ferro gladium, ex uvis vinum.

9. R. 1. Negotiatio politica, qua emuntur necessaria exercitui, & civitati, prohibita est Clericis: nam hi per *c. 5. h. t. & Can. 3. d. 88.* arcentur a gubernationibus, & officiis laicalibus, nisi urgentissima causa necessitatis, & pietatis aliud suaderet; ut si tempore famis Clericus annonam pro pauperibus procuraret.

10. R. 2. Negotiatio proprie lucrativa severe prohibetur Clericis sub pœna excommunicationis, *Can. 2. 9. 10. dist. 88. c. fin. de vita, & honest. Cler. c. 6. h. t.* Trid. *S. 22. c. 1. de ref.* Ex qua pœna colligitur, Clericum ita negotiantem peccare mortaliter; nisi parvitas materiæ excuset, ut si id una, vel altera vice faciat; cum unus, vel alter actus non faciat negotiatorem; vel nisi excuset casus necessitatis, ut si Clericus non habeat, unde vivat, neque alio labore, & artificio possit sibi necessaria quærere, quia necessitas non habet legem. Sæpe etiam a mortali excusat consuetudo locorum permittens Clericis certa commercia; modo hæc per substitutos exerceantur, & spiritualibus officiis non obsint. Porro specialius loquendo prohibetur Clericis: 1. Emere merces cum intentione, ut eas non immutatas carius vendant, v. g. frumentum, vinum, ferrum, pannum, equos &c. 2. Emere merces cum intentione, ut eas immutatas carius divendant, ut frumentum pro farina, & pane, uvas pro vino, animalia, & pabulum, ut eo saginata majoris distrahantur, conducere prædia, & animalia, ut fructus inde collecti cum lucro vendantur &c. *c. 6. h. t.*

11. R. 3. Negotiatio œconomica permissa est Clericis, & monachis: nam *cit. c. 6. h. t.* prohibetur negotiatio lucri causa, qualis utique non est œconomica, sed hæc, spiritualibus exercitiis attemperata, necessaria est ad sustentationem Clericorum, ne hi cum damno suo res proprias abjicere cogantur. Unde Clerici, & monachi licite possunt: 1. Frumentum ex agris suis collectum, vinum ex vineis suis, aliosque fructus divendere. 2. Animalia suo pabulo saginare ad carius vendendum. 3. Si habeant bona, & prædia, quibus annexum est jus pocillandi, possunt vinum, cervisiam, crematum, & similia per substitutos divendere &c. 4. Si ad usum suum aliqua emerunt, & eis non indigent, mutata intentione, possunt ea distrahere, sive immutata, sive non immutata, S. D. 2. 2. *q. 77. ar. 3.* adeoque etiam licet eis pro sua necessitate prædia, & hortos conducere, & quod superest de fructibus, vendere &c. quorum omnium ratio est, quia res istæ non emuntur cum intentione lucrandi; quod Sac. Canones requirunt ad negotiationem Clericis, & monachis prohibitam. 5. Pharmaca, quæ monachi pro se principaliter, & pro suis necessitatibus, conficiunt, superflua licite vendunt, ut ex pretio redacto officina pharmaceutica conservari possit, maxime in illis locis, ubi talis officina non habetur: ita S. Congr. Regg. in *Neapol. 26. Maii 1602.* in una *Dominicanarum 11. Octob. 1647.* quibus declarationibus, teste Pignatell. id permittitur regularibus viris, & monialibus. Oppositum tamen tenent Monacel. Matthæuc. & alii ex decreto S. Congr. Conc. 1637. Sed forsan decretum istud conciliandum est cum dictis declarationibus, & tunc locum habet, dum officinæ pharmaceuticæ lucri causa eriguntur.

12. Q. III. *Quæ sint pœnæ Clericorum negotiantium?* R. 1. Excommunicatio sententiæ ferendæ, *c. 6. h. t.* 2. Potest Prælatus tales Clericos suspendere ab officio, imo & deponere a gradu, & ordine Clericali, *Can. 1. Clerici 14. q. 3. c. 4. h. t.* ubi dicuntur religiosi districtius in hoc puncto puniendi. 3. Privantur immunitate a victigalibus, *Clem. 1. de vita, & honest. Cler.* saltem post trinam admonitionem *c. fin. eod.* 4. Bona ex negotiatione quæsita cedunt tanquam spolia Cameræ Apostolicæ, puta post sententiam judicis, Constit. S. Pii V. incip. *Decens 1560. nonis Novembr.* Quibus pœnis tenentur Clerici etiam minoristæ non-beneficiati, Regulares utriusque sexus, etiam ejecti, cum omnes isti sint personæ Ecclesiasticæ, quibus negotiatio, tanquam indecens, & avaritiæ fomes, & manifesta spiritualium exercitiorum ruina prohibetur. Excusantur autem ab his pœnis Clerici negotiationem exercentes, non personaliter per se, sed per substitutum; ut colligitur ex *cit. Clem. 1. de V. & H. C.* quamvis Episcopus, maxime ex causa scandali sub pœna gravi prohibere possit Clericis negotiationes per substitutum.

Vide innovationes circa negotiationem, & pœnas additas a Benedict. XIV. Elenc. VI. num. XXXVIII. part. I. pag. 460.

FINIS LIBRI TERTII.